

Voeding van (moederloze) biggen

Sam Millet – ILVO-DIER

Voor jonge biggen is melk de belangrijkste voedingsbron. Ze is geen perfecte (denk maar aan het lage ijzergehalte), maar een hele waardevolle voedingsbron, die aangepast is aan de eigenheid van een pasgeboren dier. Door de grote toename in worpgrootte voldoet de hoeveelheid melk die de zeug produceert niet steeds meer. Biggen in de couveuse moeten het zelfs zonder zeugenmelk stellen. Om de biggen optimaal te kunnen bijvoeden is het belangrijk een inzicht te hebben in de functies van melk en de veranderingen die optreden bij het spenen. Zeugenmelk is een vloeibare voeding, die steeds op de juiste temperatuur wordt verstrekt. Naast water bevat ze de meeste noodzakelijke voedingsstoffen die een big nodig heeft om te groeien. Daarnaast bevat ze stoffen die beschermend werken tegen een aantal ziekteverwekkers.

Bescherming tegen ziekte: Melk versus biest

De eerste dag na de geboorte produceert een zeug biestmelk. Deze is rijk aan antistoffen die de big doorheen de darm kan opnemen in zijn bloed. Deze antistoffen beschermen de big tegen ziekte. De opname van biestmelk tijdens de eerste levensdag is dan ook levensnoodzakelijk voor biggen. Daarnaast bevat colostrum ook melksuiker en vet, die energie geven aan de biggen. Na de kritische periode voor biestopname, kan een big geen antistoffen meer in zijn bloed opnemen door de darm. In melk zitten dan ook veel minder antistoffen. De antistoffen in melk geven bescherming ter hoogte van de darm. Naast deze antistoffen zijn er ook nog andere stoffen aanwezig in de melk die bescherming geven.

Zowel melk als biest bevatten dus beschermende factoren. Bij melk is het de bedoeling dat deze factoren ter plaatse werken, bij biest is het de bedoeling dat de factoren worden opgenomen in het bloed om zo de big te beschermen tegen kiemen die toch binnendringen in het lichaam.

Energie: Vetten en koolhydraten

Biggen worden geboren met erg lage vetreserves. Via de biest en vervolgens via de melk worden deze reserves snel aangevuld. Biggen hebben vlot opneembare energie nodig om snel te kunnen groeien. In de melk vinden ze die onder de vorm van vetten en lactose, een eenvoudige suiker. Biggen produceren enzymen specifiek gericht op de vertering van melk. De productie van amylase, een enzym voor zetmeelvertering (een belangrijke energiebron in granen) is laag en neemt toe met het ouder worden. De aanwezigheid van zetmeel stimuleert wel de productie van amylase en een big

zal zich dus aanpassen aan deze grondstoffen, maar dit kan wat tijd nemen. Het verstrekken van goed verteerbare voeders is belangrijker voor jonge biggen dan voor vleesvarkens.

Eiwit: Amino-zuren als bouwstenen voor spierweefsel

Eenzijds is het belangrijk dat biggen voldoende energie opnemen om vitaal te blijven, anderzijds hebben ze ook bouwstenen nodig om spieren te kweken. Waar bij biggen die buiten leven het eerste erg belangrijk is, is het aanzetten van spieren bij biggen in standaard omstandigheden belangrijker. De belangrijkste melkeiwitten zijn wei-eiwitten en caseïne. Deze bevatten verschillende amino-zuren. Om spiercellen te maken is de juiste amino-zuursamenstelling nodig. Melkvervangers moeten dus niet alleen voldoende eiwit bevatten, het eiwit moet ook in de juiste amino-zuurverhouding aanwezig zijn. Qua hoeveelheid eiwit en eiwitsamenstelling is het zelfs mogelijk om beter te scoren dan melk!

Van melk naar speenvoeder: een grote stap

De scheiding van biggen en zeug bezorgt niet alleen stress, ook de vorm en samenstelling van het voeder kan sterk verschillen. Op een bepaald moment moeten biggen overschakelen van vloeibaar naar vast voeder. Ze moeten overschakelen van een voeder rijk aan beschermende factoren naar een voeder met minder of zelfs geen beschermende factoren. Dit vergt aanpassingen in hun darm en in hun immu-niteitsstelsel. Hoe ouder de dieren zijn, hoe vlotter ze dit zullen doen. De biggen hierop voorbereiden is erg belangrijk. Dit kan door het geleidelijk overschakelen naar vast voeder en door het geleidelijk aan afbouwen van beschermende factoren. Cruciaal op het moment van spenen is dat de biggen goed blijven eten. Dit vermindert de kans dat bacteriën binnendringen én maakt ze sterker als ze moeten vechten tegen een infectie.

Praktische voeding van (moederloze) biggen

De opname van biest tijdens de eerste levensdag is van levensbelang. Bij het scheiden van de zeug spreekt het voor zich dat de biggen aan het eten krijgen de eerste bekommernis is. Voorzie hiervoor een vloeibare voeding die vlot bereikbaar is. De vloeibare voeding op temperatuur houden vermindert de kans op onderkoeling van de biggen. Hou er rekening mee dat warmte en vochtigheid ideale voedingsbodems zijn voor schimmels. Regelmatig overtollige voeding vervangen en bakjes reinigen is noodzakelijk. De voeding bevat best vlot opneembare suikers, vetten en eiwitten. Daarnaast kunnen bepaalde factoren (antistoffen) een bescherming geven tegen ziekte. Deze stoffen kunnen echter een goede hygiëne en management van de biggen niet vervangen. Deze stoffen geven voornamelijk een lokale bescherming, die verdwijnt op het moment dat je ze niet meer verstrekt.

Voorzie geleidelijke voedervergangen. Bijvoederen van vast voeder in de kraamstal of vloeibare voeding op de biggenbatterij kunnen het speenproces vergemakkelijken.